

การจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพการเพาะปลูกยางพาราสำหรับประเทศไทย
กรณีศึกษากลุ่มอาชีพผู้เก็บเกี่ยวผลผลิตยางพารา ภาคใต้ฝั่งตะวันตก

Professional Standard and Professional Qualification Establishment for Rubber
Growing for Thailand: A Case Study of Professional Group of the South-West
Coast Rubber Product Harvester

ณัฐสุดา ้วยวุฒิ¹ นฤมล พุกษา² และ บัญชา สมบูรณ์สุข³
Natsuda Waiyawut, Narumon Preuksa and Buncha Somboonsuke

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ และประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะและสมรรถนะย่อยของกลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านเก็บเกี่ยวยางพารา โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจากการจัดเสวนากลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพจำนวน 22 คน ที่มีความรู้และความชำนาญในอาชีพ และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณโดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคใต้ฝั่งตะวันตกได้แก่ ระนอง กระบี่ พังงา และภูเก็ต ทั้งหมด 407 คน โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่าสามารถจำแนกมาตรฐานอาชีพ ด้านผู้ปฏิบัติงานเก็บเกี่ยวยางพาราเป็น 7 หน่วยสมรรถนะ 17 สมรรถนะย่อย และ 52 เกณฑ์การปฏิบัติงาน และมีความคิดเห็นที่ระดับเห็นด้วยในแต่ละหน่วยสมรรถนะย่อย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานด้านเก็บเกี่ยวยางพารามากที่สุด โดยมีคะแนนรวมทุกสมรรถนะย่อยเฉลี่ยที่ 3.58 อยู่ในระดับเห็นด้วย ยกเว้นการใช้เทคโนโลยีในการเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพารา ที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยที่ 2.64 อยู่ในระดับไม่แน่ใจ ข้อเสนอแนะคือ ผลที่ได้สามารถนำไปออกแบบเครื่องมือ ทดสอบเครื่องมือ กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน สร้างองค์การรับรองและบูรณาการร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อความยั่งยืนในการให้ความรู้และรับรองมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพของกลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านเก็บเกี่ยวยางพารา

คำสำคัญ: มาตรฐานอาชีพยางพารา คุณวุฒิวิชาชีพยางพารา การเพาะปลูกยางพารา
เก็บเกี่ยวผลผลิตยางพารา กิริดยางพารา

Abstract

This study aimed to examine the establishment of a professional standard, professional qualification, and evaluation related to competencies and sub-competencies of a professional group working in rubber harvesting. Qualitative research was carried out by arranging a discussion with the sample group that had the qualification of professional knowledge and skills required for 22 respondents. In addition, quantitative research was conducted by using interviewing with 407 respondents. These samples were stakeholders related to professional standard and professional qualification establishment in four provinces (Ranong, Krabi, Phang Nga, and Phuket) on the South-

¹ นักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90112

² หลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตรเขตร้อน คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90112

³ อาจารย์ประจำภาควิชาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90112

west coast. Percentage and average were employed for the descriptive statistics. The study revealed that the professional standard related to rubber product harvester could be classified into seven units of competence, 17 elements of competence, and 52 performances criteria. The sample group agreed in each item of sub-competencies. On average, the participants indicated that they highly satisfied with rubber product harvesting at 3.58 out of 5.00. However, using technology for rubber product harvesting was rated at the least significance at 2.64 out of 5.00. Regarding suggestions, the results obtained from this study can be used to design instrument, test instrument, determine evaluating criterions, create a supporting organization, and implement with relevant organizations to spread knowledge and certify professional standard and professional qualification of a professional group working with rubber product harvesting.

Keywords: rubber professional standard, rubber professional qualification, rubber growing, rubber product harvester, rubber tapping

คำนำ

ยางพาราเป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอีกชนิดหนึ่ง พบว่ามีเกษตรกรตลอดจนผู้ที่ทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับยางพาราประมาณ 1 ล้านครอบครัว จำนวนไม่น้อยกว่า 6 ล้านคน ประเทศไทยเป็นประเทศที่ส่งออกยางพาราและผลิตภัณฑ์ยางพาราเป็นอันดับ 1 ของโลก นับตั้งแต่ พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา โดยใน พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีการผลิตยางพารา จำนวน 3.16 ล้านตัน มีการส่งออก จำนวน 2.73 ล้านตัน (ร้อยละ 86 ของผลผลิตทั้งหมด) ผลิตเพื่อใช้ในประเทศ จำนวน 399,425 ตัน (ร้อยละ 12 ของผลผลิตทั้งหมด) ซึ่งสามารถทำรายได้เข้าประเทศได้ปีละกว่า 4000,000 ล้านบาท ดังนั้นยางพาราก็ยังคงเป็นพืชเศรษฐกิจชนิดหนึ่งที่มีความจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพและมีโอกาสในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ม.ป.ป.) โดยภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7-12 (ฉบับปัจจุบัน) ได้เน้นการพัฒนาคนเพื่อ การพัฒนาประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาว ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน ได้แก่ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กับการเร่งยกระดับทักษะฝีมือแรงงานกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงานและกลุ่มที่อยู่ในตลาดแรงงานในปัจจุบันให้สอดคล้องกับสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และยกระดับคุณภาพบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงในทุกพื้นที่ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564, 2559) อีกทั้งในปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนั้นการจัดการผลิตยางพารามีกิจกรรมซึ่งต้องใช้แรงงานในการจัดการ ไม่ว่าจะเป็นแรงงานครัวเรือน หรือแรงงานจ้าง ที่ยังไม่มีมาตรฐานรองรับ โดยในการพัฒนาฝีมือแรงงานจะต้องมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และศักยภาพในการทำงาน โดยมีการทดสอบความรู้และการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะทำให้แรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพาราปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถเป็นแรงงานที่ได้รับมาตรฐานและคุณวุฒิวิชาชีพสากล สามารถแข่งขันกับแรงงานต่างชาติได้ และได้ผลผลิตยางพาราที่มีคุณภาพ โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ และประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะและสมรรถนะย่อยของกลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านเก็บเกี่ยวยางพารา

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้มียุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ โดยแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ประกอบด้วย (1) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (2) พัฒนาศักยภาพคนให้มีความรู้ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า (3) ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (4) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ (5) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ (6) พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย และ (7) ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ศึกษาจากข้างต้น พบว่า ในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจได้นั้นจะต้องมีการพัฒนาฝีมือและทักษะของแรงงาน เพื่อที่จะสามารถรองรับเทคโนโลยีใหม่ๆและมีความสามารถที่จะแข่งขันกับแรงงานต่างชาติเมื่อก้าวเข้าสู่การค้าเสรี

2. แนวคิดการจัดทำมาตรฐาน (Functional map)

การจัดทำมาตรฐานตามแผนภาพการดำเนินงานหน้าที่งาน (functional map) ประกอบด้วย ความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก หน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะ สมรรถนะย่อย โดยสมรรถนะย่อยจะมีรายละเอียดของหน่วยสมรรถนะ ซึ่งจะประกอบไปด้วย เกณฑ์ปฏิบัติงาน ขอบเขต หลักฐานความรู้ที่ต้องการ หลักฐานทักษะที่ต้องการ และแนวทางในการประเมินสำหรับผู้ประเมิน (Figure 1)

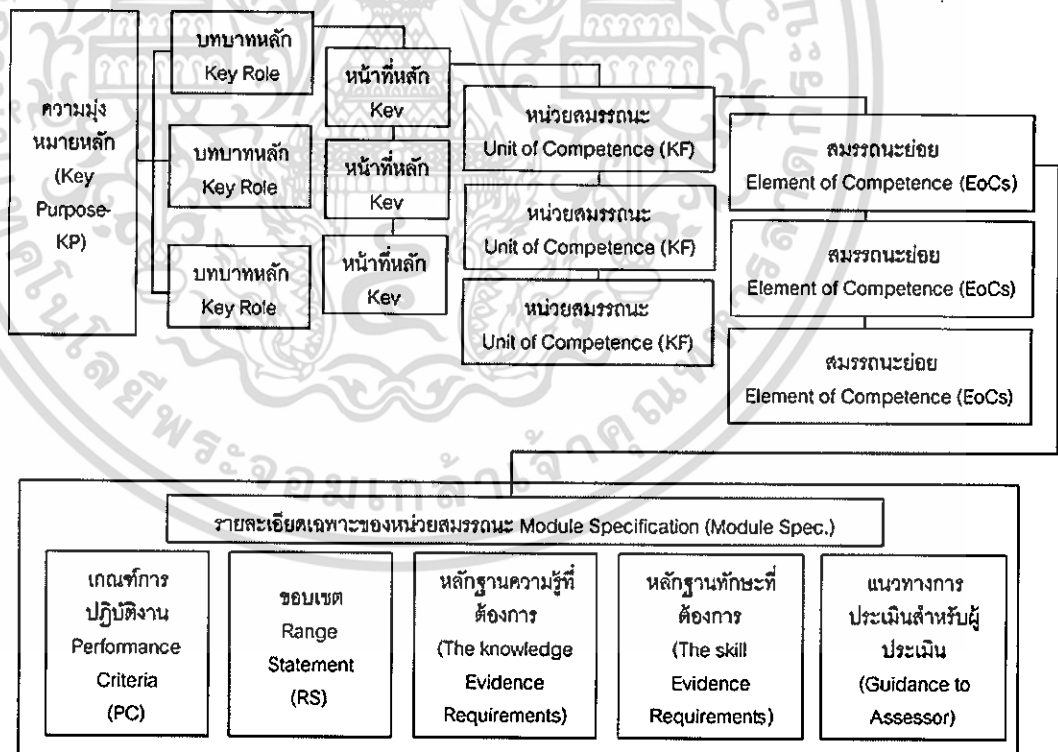

Figure 1 The functional map. (Thailand Professional Qualification Institute (Public Organization), B.E. 2559)

โดยในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพเกี่ยวกับวิชาชีพเกษตรกรรมมากมาย ยกตัวอย่างเช่น มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพเกษตรกรรม สาขาเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน ครอบคลุมคุณวุฒิวิชาชีพต่างๆ ทั้งหมด 3 อาชีพ 8 ระดับชั้นคุณวุฒิ สามารถแสดงรายละเอียดได้ ดังนี้ อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านการผลิตกล้าปาล์มน้ำมัน ชั้น 2 อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านการผลิตกล้าปาล์มน้ำมัน ชั้น 3 อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านการผลิตกล้าปาล์มน้ำมัน ชั้น 4 อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการปุ๋ยปาล์มน้ำมัน ชั้น 2 อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการปุ๋ยปาล์มน้ำมัน ชั้น 3 อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการปุ๋ยปาล์มน้ำมัน ชั้น 4 อาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน ชั้น 2 และอาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านการเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน ชั้น 3 (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ, 2560) โดยแต่ละกลุ่มอาชีพได้มีการจัดลำดับชั้นตามความรู้และทักษะการปฏิบัติงานที่ความซับซ้อนแตกต่างกัน

3. มาตรฐานอาชีพในต่างประเทศ

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพประเทศอินเดีย สำหรับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติของอินเดีย (NSQF) ประกอบด้วย 10 ระดับ แต่ละระดับแสดงถึงความแตกต่างของระดับความซับซ้อน ความรู้ และภาวะอิสระในการทำงานอันเป็นที่ต้องการเพื่อแสดงให้เห็นถึงการวัดสมรรถนะสำหรับระดับนั้นๆ โดยระดับที่ 1 แสดงถึงความซับซ้อนที่ต่ำสุด ในขณะที่ระดับที่ 10 แสดงถึงความซับซ้อนสูงสุด ระดับเหล่านี้ถูกกำหนดโดยเกณฑ์ที่บ่งชี้ถึงผลลัพธ์ของการเรียนรู้ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับจำนวนปีที่ศึกษา แต่ถูกกำหนดโดยขอบเขตของความต้องการที่ผู้เรียนต้องมีสมรรถนะต่างๆ ได้แก่ กระบวนการที่ต้องการ ความรู้ วิชาชีพ ทักษะวิชาชีพ ทักษะหลัก และ ความรับผิดชอบ นอกจากนี้ตลอดช่วงชีวิตของการเรียนรู้บุคคลจะเคลื่อนสู่ระดับที่สูงขึ้นหรือข้ามระดับของคุณวุฒิวิชาชีพ เนื่องจากการได้รับการเรียนรู้และทักษะใหม่ๆ (Ministry of Finance, 2013)

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพประเทศมาเลเซีย ในอดีต NOSS ได้กำหนดระบบการรับรองทักษะอาชีพรวม 3 ระดับ ได้แก่ ระดับพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับก้าวหน้า ต่อในปี พ.ศ.2535 ได้ปรับปรุงเป็นกรอบคุณวุฒิทักษะอาชีพ 5 ระดับ พร้อมกับกำรรับรองคุณยฝีกอบรมต่างๆ และหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆภายใต้การกำกับของสภาอบรมวิชาชีพแห่งชาติ (The National Vocational Training Council) ซึ่งปัจจุบันระบบกรอบคุณวุฒิทักษะอาชีพของมาเลเซีย ถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซีย สรุปได้ว่า หอทะเบียนมาตรฐานทักษะอาชีพแห่งชาติมาเลเซียได้นิยามมาตรฐานทักษะอาชีพแห่งชาติและกำหนดระดับสมรรถนะ (level of competency) ไว้ 5 ระดับ เพื่อใช้กับสาขาอาชีพต่างๆ ที่มีการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพในประเทศมาเลเซียในปัจจุบัน รวม 29 สาขา (National Occupational Skills Standard (NOSS) Registry, 2015)

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพประเทศฟิลิปปินส์ ปัจจุบันฟิลิปปินส์ได้กำหนดกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (Philippine Qualifications Framework) ไว้รวม 8 ระดับ จากระดับสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ระดับ 8 เรียกว่าปริญญาเอกและโปรแกรมหลังปริญญาเอก ระดับ 7 เรียกว่าโปรแกรมหลังปริญญาตรี ระดับ 6 เรียกว่าปริญญาตรี ระดับ 5 เรียกว่าประกาศนียบัตร ระดับ 4 เรียกว่าใบรับรอง 4 ระดับ 3 เรียกว่าใบรับรอง 3 ระดับ 2 เรียกว่าใบรับรอง 2 และระดับ 1 เรียกว่า ใบรับรอง 1 คุณวุฒิวิชาชีพการผลิตยางของฟิลิปปินส์ถือเป็นใบรับรอง 2 หรือระดับ 2 ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติข้างต้น คุณวุฒิวิชาชีพการผลิตยางประกอบด้วยสมรรถนะต่างๆ ซึ่งบุคคลต้องบรรลุเพื่อนำไปประกอบอาชีพต่างๆ ได้แก่ การจัดทำแปลงอนุบาลต้นกล้ายาง การปลูกต้นยาง/กล้ายาง การติดตามยาง และการเก็บน้ำยาง บุคคลที่ได้รับคุณวุฒิวิชาชีพนี้ย่อมมีสมรรถนะที่จะประกอบอาชีพ ดังนี้ คนติดตามยาง คนกรีดยาง ผู้ดูแลแปลงอนุบาลยาง คนงานสวนยาง และเกษตรกรชาวสวนยาง (Technical Education and Skills Development Authority)

อุปกรณ์และวิธีการ

สถานที่ในการศึกษา ได้แก่ ภาคใต้ฝั่งตะวันตก 4 จังหวัด ได้แก่ ระนอง กระบี่ พังงา และภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ และกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้ โดยกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ ประชาชนผู้รู้และความชำนาญเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพารา จำนวน 5 คน นักวิชาการในหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการยางพารา เช่น การยางแห่งประเทศไทย สมาคมยางพาราไทย สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพารา จำนวน 12 คน ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเพาะปลูกยางพาราและการเก็บเกี่ยวยางพารา จำนวน 5 คน รวม 22 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรจะเป็นเกษตรกรชาวสวนยางพาราในพื้นที่ปลูกยางเดิม รวม 407 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตามสูตรคำนวณ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีทั้งหมด 2 ประเภทคือ แบบสัมภาษณ์แบบไม่โครงสร้างและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยสอบถามไม่มีโครงสร้าง โดยการจับเสวนากับกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ โดยมีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้ เป้าหมายในการศึกษามาตรฐานผู้เกี่ยวเกี่ยวยางพาราคืออะไร ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพาราควรมีบทบาทหลักอะไรบ้าง ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพาราควรมีหน้าที่หลักอะไรบ้าง ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพาราควรมีสมรรถนะอะไรบ้าง ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพาราควรมีหน่วยสมรรถนะอะไรบ้าง ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพาราควรมีเกณฑ์การปฏิบัติงานอะไรบ้าง โดยนำผลการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างมาจัดทำเป็นแบบสอบถามที่มีโครงสร้างต่อไป ส่วนแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง คือแบบสอบถามกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ปลูกยางเดิมภาคใต้ตอนบน โดยแบบสอบถามประเมินตัวชี้วัดมาตรฐาน ได้แก่ สมรรถนะและสมรรถนะย่อย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เกี่ยวกับความคิดเห็นและการทดสอบสมรรถนะด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์และสังเคราะห์รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์หน้าที่งานด้วยกระบวนการจัดทำแผนภาพหน้าที่งาน รวมทั้งเสนอแนะวิธีการประเมินมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่มอาชีพ

ผลการศึกษา

1. ความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก หน้าที่หลัก

จากการเสวนากลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ สามารถกำหนดความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก หน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะ หน่วยสมรรถนะย่อย และเกณฑ์การปฏิบัติงาน ได้แก่

1.1 ความมุ่งหมายหลัก (key purpose) ได้แก่ พัฒนาระบบการเพาะปลูกยางพาราไทยให้ได้มาตรฐานเพื่อเป็นผู้นำด้านยางพาราในระดับสากล

1.2 บทบาทหลัก (key role) ได้แก่ เพาะปลูกยางพาราให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ให้ผลผลิตต่อไร่สูง รักษาความสมดุลของระบบนิเวศ การทำสวนยางอย่างยั่งยืน และส่งเสริมคุณภาพชีวิต

1.3 หน้าที่หลัก (key function) ได้แก่ ปฏิบัติงานด้านเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพารา

2. สมรรถนะ สมรรถนะย่อย และเกณฑ์ปฏิบัติงาน

จากการกำหนดความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก และหน้าที่หลักในหัวข้อที่ 1 สามารถกำหนดสมรรถนะ สมรรถนะย่อย และเกณฑ์ปฏิบัติงาน โดยมีทั้งหมด 7 หน่วยสมรรถนะ 17 สมรรถนะย่อย และ 52 เกณฑ์การปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1 หน่วยสมรรถนะเกี่ยวกับการสำรวจสวนยางที่ได้มาตรฐานเปิดกรีต มีหน่วยสมรรถนะย่อยได้แก่ สำรวจต้นยางที่ได้มาตรฐานเปิดกรีตและสำรวจสัดส่วนจำนวนต้นยางที่ได้มาตรฐานเปิดกรีต โดยหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับสำรวจต้นยางที่ได้มาตรฐานเปิดกรีต มีเกณฑ์ปฏิบัติงานคือ สำรวจต้นยางที่มีขนาดเส้นรอบวงไม่ต่ำกว่า 50 เซนติเมตร ณ ระดับความสูง 150 เซนติเมตรจากพื้นดิน และสังเกตต้นยางพาราที่ไม่เป็นโรคหรืออาการเปลือกแห้ง และหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการสำรวจสัดส่วนจำนวนต้นยางที่ได้มาตรฐานเปิดกรีต มีเกณฑ์การปฏิบัติงานคือ นับจำนวนต้นยางที่สามารถเปิดกรีตได้ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนต้นยางทั้งหมดในแปลง

2.2 หน่วยสมรรถนะเกี่ยวกับการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการกรีตยาง มีหน่วยสมรรถนะย่อยได้แก่ จัดเตรียมมีดกรีตยางและเก็บรักษามีดกรีตยางให้ปลอดภัย โดยหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการจัดเตรียมมีดกรีตยาง มีเกณฑ์ปฏิบัติงานคือ ใช้มีดเจ้ะบง ใช้มีดเกาท์ วิธี่ลับมีด และวิธีการแต่งมีด และหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการเก็บรักษามีดกรีตยางให้ปลอดภัย มีเกณฑ์ปฏิบัติงานคือ เก็บมีดให้ห่างจากมือเด็กและในที่ปลอดภัย เก็บมีดที่ยังไม่ใช้ไว้ในปลอกมีดหรือพันด้วยผ้าตลอดเวลา และไม่ควรเหน็บมีดไว้ในกระเป๋าด้านหลังของกางเกงหรือเหน็บมีดไว้กับสะเอว

2.3 หน่วยสมรรถนะเกี่ยวกับการเปิดกรีตหน้ายาง มีหน่วยสมรรถนะย่อยได้แก่ เตรียมอุปกรณ์การเปิดกรีตหน้ายางและเปิดกรีตหน้ายางอย่างถูกวิธี โดยหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการเตรียมอุปกรณ์การเปิดกรีตหน้ายาง มีเกณฑ์ปฏิบัติงานคือ อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเปิดหน้ากรีตยาง ได้แก่ ไม้เปิดกรีต มีดเจ้ะบง รางรองรับน้ำยาง ลวดรับถ้วยรองรับน้ำยาง ถ้วยรองรับน้ำยาง เป็นต้น และหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับเปิดกรีตหน้ายางอย่างถูกวิธี มีเกณฑ์ปฏิบัติงานคือ วัดขนาดต้นยางที่เปิดกรีตได้ ทำรอยกรีดต้นยางที่เปิดกรีตได้ แบ่งหน้ากรีต ทำรอยแบ่งด้านหลัง เปิดกรีตเป็นรอยแรกตามรอยที่ทำเครื่องหมายรอยกรีดและตามเส้นแบ่งกรีตทั้งด้านหน้าและด้านหลัง และปักลิ่มและวางถ้วยรองรับน้ำยางบนเส้นลวดที่มีติดกับต้นยาง

2.4 หน่วยสมรรถนะเกี่ยวกับการกรีตยาง มีหน่วยสมรรถนะย่อยได้แก่ รู้ระบบกรีตยางหน้าปกติ รู้ระบบกรีตยางหน้าสูง รู้ระบบกรีตยางก่อนโค่น และกรีตยางตามเทคนิคที่ถูกต้องภายใต้ช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการรู้ระบบกรีตยางหน้าปกติ มีเกณฑ์ปฏิบัติงานคือ ระบบกรีตครึ่งลำต้น วันเว้นสองวัน ($1/2S \ d/3$) ระบบกรีตครึ่งลำต้น วันเว้นวัน ($1/2S \ d/2$) และกรีตหนึ่งในสามของลำต้น วันเว้นวัน ควบคู่กับการใช้สารเคมีเร่งน้ำยางความเข้มข้น 2.5% ($1/3S \ d/2+ET \ 2.5\%$) หน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการรู้ระบบกรีตยางหน้าสูง มีเกณฑ์ปฏิบัติงานคือ กรีตหนึ่งในสามของลำต้น กรีตขึ้น วันเว้นวัน ควบคู่กับการใช้สารเคมีเร่งน้ำยางความเข้มข้น 2.5% ($1/3S \ d/2+ET \ 2.5\%$) และกรีตหนึ่งในสามของลำต้น กรีตลง วันเว้นวัน ควบคู่กับการใช้สารเคมีเร่งน้ำยางความเข้มข้น 2.5% ($1/3S \ d/2+ET \ 2.5\%$) หน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับรู้ระบบกรีตยางก่อนโค่น มีเกณฑ์ปฏิบัติงานคือ กรีตหนึ่งในสามของลำต้น กรีตขึ้น วันเว้นวัน ควบคู่กับการใช้สารเคมีเร่งน้ำยางความเข้มข้น 2.5% ($1/3S \ d/2+ET \ 2.5\%$) กรีตหนึ่งในสี่ของลำต้น รอยกรีด 2 รอยอยู่ตรงกันข้าม กรีตขึ้น วันละรอยสลับกันทุกวัน ควบคู่กับการใช้สารเคมีเร่งน้ำยางความเข้มข้น 2.5% ($2 \times 1/4S \ d/1 \ (t,t)+ET \ 2.5\%$) กรีตครึ่งลำต้น กรีตขึ้น วันเว้นวัน ควบคู่กับการใช้สารเคมีเร่งน้ำยางความเข้มข้น 2.5% ($1/2S \ d/2 \ +ET \ 2.5\%$) และกรีตครึ่งลำต้น รอยกรีด 2 รอยอยู่ด้านตรงกันข้าม กรีตขึ้น วันละรอยสลับกันทุกวัน ควบคู่กับการใช้สารเคมีเร่งน้ำยางความเข้มข้น 2.5% ($2 \times 1/2S \ d/1 \ (t,t)+ET \ 2.5\%$) และหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการกรีตยางตามเทคนิคที่ถูกต้อง มีเกณฑ์ปฏิบัติงานคือ กรีตเวียนจากซ้ายบนลงมาขวาล่าง เปิดกรีตครึ่งลำต้นหรือกรีตหนึ่งในสาม เส้นรอบวง 50 เซนติเมตร ที่ระดับความสูง 150, 120 หรือ 100 เซนติเมตร จากพื้นดิน รอยกรีดทำมุม 30 องศา กับแนว

ระนาบและเวียนจากซ้ายบนลงขวาล่าง กรีดให้ตัดท่อน้ำยางให้ได้มากที่สุด แต่ต้องไม่กรีดลึกจนถึงเนื้อเยื่อเจริญ กรีดด้วยวิธีกระตุกข้อมือและด้วยมีดที่คมอยู่เสมอ กรีดในช่วงเวลาประมาณ 03.00-05.00 น. และหยุดกรีดในช่วงยางผลัดใบจนถึงใบที่ผลิใบใหม่เป็นใบแก่

2.5 หน่วยสมรรถนะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการเก็บเกี่ยวผลผลิตยาง มีหน่วยสมรรถนะย่อยได้แก่ ใช้สารเคมีหรือแก๊สในการเพิ่มผลผลิตและบำรุงรักษาต้นยางหลังการให้สารกระตุ้น โดยหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการใช้สารเคมีหรือแก๊สในการเพิ่มผลผลิต มีเกณฑ์การปฏิบัติงานคือ ใช้สารเคมีเร่งน้ำยางความเข้มข้น 2.5% กับหน้ากรีดปกติที่ต้องการกรีดเปลือกองอกใหม่ ใช้สารเคมีเร่งน้ำยางกับหน้ากรีดปกติและไม่ต้องการกรีดเปลือกองอกใหม่ ใช้สารเคมีเร่งน้ำยางกับการกรีดยางหน้าสูง โดยวิธีการกรีดขึ้นและใช้สารเคมีเร่งน้ำยางชนิดแก๊ส (ethylene) และหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการบำรุงรักษาต้นยางหลังการให้สารกระตุ้น มีเกณฑ์การปฏิบัติงานคือใส่ปุ๋ยปริมาณเท่าเดิมแต่แบ่งใส่ถี่ขึ้น

2.6 หน่วยสมรรถนะเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลผลิตยาง มีหน่วยสมรรถนะย่อยได้แก่ เตรียมผลผลิตให้มีคุณภาพ รักษาคุณภาพผลผลิตที่ได้โดยเก็บในสถานที่และภาชนะที่เหมาะสม และรักษาสุขอนามัยในการเก็บรักษาผลผลิตยาง โดยหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการเตรียมผลผลิตให้มีคุณภาพ มีเกณฑ์การปฏิบัติงานคือ ลอกซี่ยางออกจากถ้วยรับน้ำยางก่อนการกรีด ทำความสะอาดภาชนะหรือถังใส่น้ำยาง คัดแยกสิ่งเจือปนน้ำยางโดยการกรองก่อนบรรจุใส่ถังเพื่อจำหน่าย และทำยางก้อนถ้วยโดยใช้กรดฟอร์มิคในปริมาณที่เหมาะสม หน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพผลผลิตที่ได้โดยเก็บในสถานที่และภาชนะที่เหมาะสม เกณฑ์การปฏิบัติงานคือ เก็บผลผลิตในโรงเรือนที่มีมิดชิด เก็บยางก้อนถ้วยในภาชนะพลาสติกที่มีคุณภาพดี และหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการรักษาสุขอนามัยในการเก็บรักษาผลผลิตยาง คุณภาพ มีเกณฑ์การปฏิบัติงานคือ ทำความสะอาดร่างกายและเสื้อผ้าที่สวมใส่ก่อนการปฏิบัติงาน และต้องบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำสาธารณะ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน

2.7 หน่วยสมรรถนะเกี่ยวกับทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพ หน่วยสมรรถนะย่อยได้แก่ มีความรับผิดชอบในอาชีพ มีส่วนร่วมในการทำงาน และมีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ โดยหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการมีความรับผิดชอบในอาชีพ มีเกณฑ์การปฏิบัติงานคือ รับผิดชอบต่อหน้าที่และภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เคารพกฎหมาย กฎเกณฑ์ ระเบียบ มาตรฐานและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง และมีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน หน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีเกณฑ์การปฏิบัติงานคือ ร่วมให้ความร่วมมือในการพัฒนาการทำงาน และมีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาด้วยความจริงใจ และหน่วยสมรรถนะย่อยเกี่ยวกับการมีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบอาชีพ เกณฑ์การปฏิบัติงานคือ ไม่ลักขโมย ตรงต่อเวลา ไม่พูดเท็จ และมีความซื่อสัตย์สุจริต

3 การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ

จากการเสวนา นำผลที่ได้มาประเมินความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ระนอง กระบี่ พังงา และภูเก็ต จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 407 คน ผลที่ได้เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสมรรถนะและสมรรถนะย่อย (Table 1) เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ได้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะและสมรรถนะย่อยในระดับที่เห็นด้วย อีกทั้งเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพ จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าตัวชี้วัดที่ได้จัดทำขึ้นสามารถนำไปออกแบบเครื่องมือ พัฒนาความรู้และทักษะการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในอาชีพได้

Table 1 Competencies and sub-competencies of a professional group working with rubber harvesting on the South-west coast (Ranong, Krabi, Phang Nga, and Phuket) (n=407).

Competence	Level of Agreement	
	Average	Agreement Criteria
1. Survey rubber plantations that meet the standards to open tapping.	3.64	Agree
1.1 Survey rubber trees that meet the standards to open tapping. (size, height, knowledge before open tapping, etc)	3.61	Agree
1.2 Survey proportion of rubbers that meets the standards to open tapping.	3.66	Agree
2. Prepare tools for rubber tapping.	3.77	Agree
2.1 Prepare tools for rubber tapping such as tapping knives, knife sharpening, knife shaping, boots, flashlight, etc.	3.76	Agree
2.2 Keep tapping tools.	3.77	Agree
3. Open tapping	3.69	Agree
3.1 Know how to open tapping	3.67	Agree
3.2 Open tapping correctly	3.71	Agree
4. Tapping	3.75	Agree
4.1 Know normal tapping system	3.79	Agree
4.2 Know high-level tapping system	3.74	Agree
4.3 Know intensive tapping system (before removal all old rubber trees)	3.72	Agree
4.4 Follow right tapping technique	3.75	Agree
5. Use technology for harvesting rubber production	2.64	Neutral
5.1 Use chemicals or gas to increase production	2.54	Neutral
5.2 Maintain rubber tree after using stimulant	2.68	Neutral
6. Maintain rubber production quality	3.69	Agree
6.1 Prepare production to be a quality production (Cleaning up latex collecting cup, sorting out contaminants, and doing cup lump)	3.67	Agree
6.2 Maintain the quality of production by storing in the proper storage room or container.	3.69	Agree
6.3 Keep healthy while maintaining rubber production.	3.72	Agree
7. Good attitude for occupation	3.88	Agree
7.1 Have responsibility for your job.	3.88	Agree
7.2 Have moral and ethics for occupation	3.88	Agree
Total average	3.58	Agree

Remark: Criteria was referred by Best W. John. (1997) that were average 4.50-5.00 meant Strongly Agree, average 3.50-4.49 meant Agree, average 2.50-3.49 meant Neutral, average 1.50-2.49 meant Disagree, and average 1.00-1.49 meant Strongly Disagree.

สรุปและอภิปรายผล

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความมุ่งหมายหลัก บทบาทหลัก หน้าที่หลัก หน่วยสมรรถนะ หน่วยสมรรถนะย่อย และเกณฑ์การปฏิบัติงาน โดยใช้แผนภาพการดำเนินงานหน้าที่งาน (functional map) เป็นกรอบในการสัมภาษณ์ พบว่า มีจำนวน 7 หน่วยสมรรถนะ 17 สมรรถนะย่อย และ 52 เกณฑ์ และการประเมินความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณทั้งหมด 407 คน ในพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ระนอง กระบี่ พังงา และภูเก็ตต่อสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเห็นด้วยกับการปฏิบัติงานด้านเก็บเกี่ยวยางพารามากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมทุกสมรรถนะย่อยเฉลี่ยที่ 3.58 อยู่ในระดับเห็นด้วย ยกเว้นการใช้เทคโนโลยีในการเก็บเกี่ยวผลผลิตยางพารา ที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 2.64 อยู่ในระดับความความคิดเห็นไม่แน่ใจ

โดยกลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานด้านเก็บเกี่ยวยางพารานับเป็นหนึ่งในอาชีพที่สำคัญ เพราะปัจจุบันคุณภาพแรงงานไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควรส่งผลให้ผลผลิตไม่มีคุณภาพ และยังก่อให้เกิดโรคต่างๆเนื่องจากการใช้ระบบกรีตที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากมีระบบกรีตที่หลากหลาย จึงควรให้ความสำคัญกับอาชีพผู้เก็บเกี่ยวผลผลิตยางพารา ซึ่งในอนาคตอาจมีการพัฒนาอาชีพเพิ่มเติมหรือการพัฒนาอาชีพอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรชาวสวนยางพารา ให้มีความครอบคลุมทั้งกลุ่มอาชีพเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านเพาะปลูกยางพารา โดยอาจจะมีการทดสอบความรู้และทักษะโดยวิธีการต่างๆ เช่น แบบทดสอบอัตนัย ปรนัย หรือการทดสอบโดยการปฏิบัติ ซึ่งจะสามารถใช้ผลการทดสอบความรู้และทักษะที่ได้เป็นมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศ เพื่อก่อให้เกิดความเท่าเทียมของแรงงานต่างประเทศ โดยพัฒนาทั้งแรงงานความรู้และทักษะควบคู่กันไป

เอกสารอ้างอิง

- สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). ม.ป.ป. คุณวุฒิวิชาชีพ สาขาเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ. ออนไลน์ http://tpqi-net.tpqi.go.th/tpqi_sa/index.php?page=Pathway.php&stdID=24964&OCC=AGE [15 ธันวาคม 2560]
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2559. สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). แหล่งที่มา (Available Source): <http://www.nesdb.go.th/download/plan12/สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่12.pdf> วันเดือนปี ที่สืบค้นข้อมูล 28 เมษายน 2560
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). ม.ป.ป. ความสำคัญของยางพาราต่อเศรษฐกิจและสังคม. แหล่งที่มา (Available Source) : <http://www.arda.or.th/kasetinfo/south/para/history/01-10.php> , วันเดือนปี ที่สืบค้นข้อมูล 21 มีนาคม 2560
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). ม.ป.ป. ประวัติการปลูกยางพาราของประเทศไทย. แหล่งที่มา (Available Source) : <http://www.arda.or.th/kasetinfo/south/para/history/01-05.php> , วันเดือนปี ที่สืบค้นข้อมูล 21 มีนาคม 2560
- สำนักบริหารคุณวุฒิวิชาชีพ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน). 2559. คู่มือการจัดทำโครงการ จัดทำมาตรฐานอาชีพ และคุณวุฒิวิชาชีพ
- Best, J. W. 1977. Research in Education. 3rd ed. Englewood Cliffs.
- National Occupational Skills Standard (NOSS) Registry. 2015. Daftar Standard Kemahiran Pekerjaan Kebangsaan (SKPK). Online: https://www.ciastr.gov.my/v4/files/DESCUM/2016/DAFTAR_NOSSv24112015.pdf [6 December 2016]
- Rubber Skill Development Council. 2015. Qualification Pack – Latex Harvest Technician (Tapper). Online: [http://www.nsdcindia.org/sites/default/files/files/Latex-Harvest-Technician\(Tapper\).pdf](http://www.nsdcindia.org/sites/default/files/files/Latex-Harvest-Technician(Tapper).pdf) [9 August 2016]
- Technical Education and Skills Development Authority. 2016. TR – Rubber Production NC II. Online: <https://www.scribd.com/document/137147145/TR-Rubber-Production-NC-II> [6 December 2016]